

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää opetus- ja koulutustoiminnan siirtymisestä toteutettavaksi etäopiskeluna ja etäopetuksena. Sen tarkoituksena olisi mahdollistaa voimassa olevaa lakia kevyempiä toimenpiteitä poikkeusolojen hallitsemiseksi. Sivista kannattaa tätä muutosta. Sivista toteaa, että varautumisen kannalta parhaat edellytykset poikkeustilanteissa toimimiseen antaisi mahdollisuus kehittää toimintatapoja myös normaalioloissa. Sivista katsoo, että etäopetuksen esteitä tulisi poistaa opetuksen ja koulutuksen sektorilainsäädännöstä myös normaalioloja koskien.

Varhaiskasvatuslain (540/2018) mukaiseen toimintaan ja perusopetuslaissa (628/1998) säädettyyn esiopetukseen ei esitetä mahdollisuutta siirtyä etäopetukseen, koska lasten nuoren iän takia siitä ei katsota olevan hyötyä heidän kehitykselleen. Sivista pitää tätä perusteltuna.

Pykälässä ei enää säädettäisi ylioppilastutkinnon järjestämistä koskevan ajankohdan siirtämismahdollisuudesta, koska työryhmän tulkinnan mukaan käytännössä tutkinto tulisi järjestää heti poikkeusolojen päätyttyä. Sivista ihmettelee tulkintaa ja toteaa, että olisi sekä kokelaan että järjestäjän kannalta kohtuutonta edellyttää tutkinnon kokeiden järjestämistä heti poikkeusolojen päätyttyä. Sivista katsoo, että ehdotusta on jatkovalmistelussa selkeytettävä siten, että velvoitteesta järjestää kokeet samanaikaisesti kahdesti vuodessa voidaan poiketa.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää myös poikkeuksia opetus-, tutkimus- tai aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisvelvollisuuteen sekä velvollisuudesta järjestää ateria-, kuljetus- ja majoitusetuuksia. Poikkeuksia voitaisiin säätää mm. varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja lukioihin, taiteen perusopetukseen ja korkeakouluille. Sivista pitää poikkeusten säätämismahdollisuutta perusteltuna. Sivista kannattaa Helsingin yliopiston ehdotusta, että laissa tulisi määritellä, kuuluuko myös opiskelijavalinta asetuksella säädettävien poikkeustoimien piiriin. Mikäli valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin yhden alueen valintakokeet toteutettavaksi etävalintakokeina, käytännössä yliopistojen tulisi selvittää koko Suomen yliopistojen valintakokeiden muuttaminen etänä toteutettaviksi hakijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön toimivallasta määrätä varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus, koulutus-, tutkimus- sekä aamu- ja iltapäivätoiminta keskeytettäväksi tai siirrettäväksi toiselle paikkakunnalle enintään kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, jos se olisi välttämätöntä eikä opetusta tai kasvatusta voitaisi toteuttaa etämuotoisena. Koulutuksen, opetuksen ja muun toiminnan siirtäminen ministeriön päätöksellä on Sivistan mielestä perusteltua.

Sivista huomauttaa, että Suomessa toimii myös Poliisiammattikorkeakoulu sisäministeriön alaisuudessa ja Maanpuolustuskorkeakoulu puolustusministeriön alaisuudessa sekä valtion tutkimuslaitoksia eri ministeriöiden ohjauksessa. Siten toimivalta toiminnan siirtämisestä tulisi olla myös muilla ministeriöillä niiltä osin kuin jokin oppilaitos/tutkimuslaitos on ko. ministeriön ohjauksessa ja suorittaa lakisääteistä tehtävää.

Mietinnössä on todettu, että kokonaisturvallisuus muodostaa perustan suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyydelle. Sivistan mielestä kokonaisturvallisuuden toimintamallissa on toistaiseksi jäänyt lähes huomioimatta henkisen ja kulttuurisen kriisinkestävyyden merkitys.

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kieltäminen) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Tuovinen Paula
Sivistysala ry